

Vint anys del GOB

L'últim dia de l'any 1973 es va signar a Palma l'acta de fundació d'un petit col·lectiu, el GOB (Grup d'Ornitologia Balear), amb vocació d'estudi, i també de protecció, de l'avifauna de les Illes. El voltor, una espècie en situació crítica, va ser escollit com a emblema.

Vint anys després, aquella modestíssima entitat s'ha convertit en una de les organitzacions més influents de Balears. Han passat dues dècades i el GOB és una entitat forta, amb més de 4.000 socis i amb una presència en la vida quotidiana balear fora de tot dubte. La seva lluita constant en favor de la protecció natural l'ha convertit en la *bèstia negra* dels sectors conservadors, sempre tan favorables a l'expansió del ciment. El GOB és l'única entitat civil important que manté un front de lluita constant contra el conservador Govern balear. Una dada il·lustrativa: a la festa dels vint anys, tot i ser convidats, no hi havia cap representant del Govern.

Vint anys de lluita ecologista. Durant els seus tres primers anys de vida, el GOB va ser una societat ornitològica sense actitud reivindicativa. El 1976 reformen els seus estatuts per tal d'adaptar-los a les circumstàncies i a l'àmbit d'actuació del grup, cada cop més implicat en temes de defensa de la natura. El nom del grup canvia: des de llavors és el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa. Popularment, el GOB.

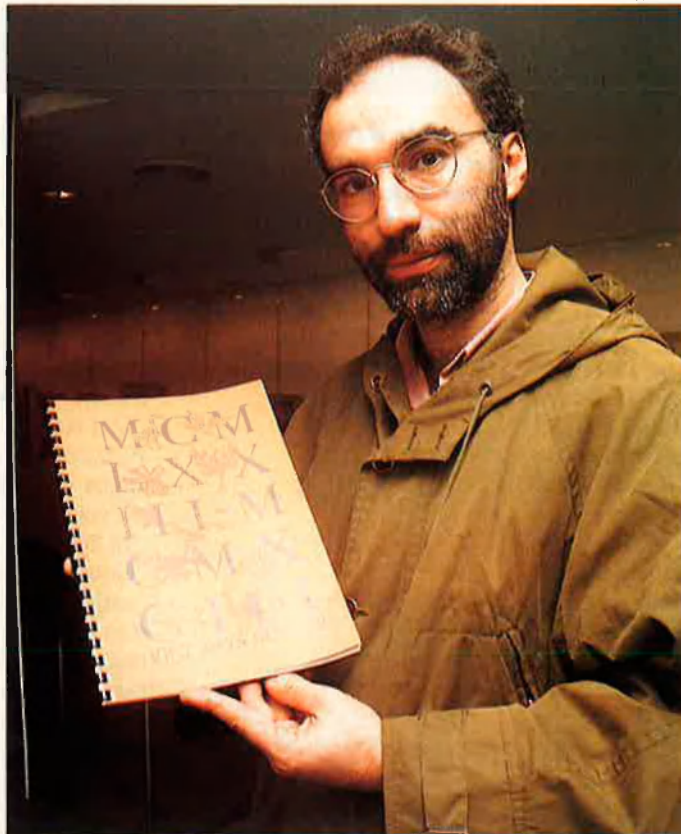
El 1976 comença la reivindicació. La primera campanya: salvar l'Albufera d'Alcúdia de la dessecació i de possibles interessos especuladors. Ho van aconseguir.

Després vingué sa Dragonera. Juntament amb un grup anarco-ecologista anomenat Talaiot Corcat, el GOB engegà la campanya probablement més espectacular, intensa, emotiva i romàntica de la lluita ecologista d'aquests darrers 20 anys. Sa Dragonera és una petita illa situada enfront de Sant Telm —a la punta sud-occidental de Mallorca— que l'empresa PAMESA havia adquirit. L'empresa hi volia construir un complex hotelier,

El GOB acaba de complir 20 anys, durant els quals s'ha convertit en una de les organitzacions ecologistes més importants de l'estat espanyol i en la veritable consciència verda de les Illes Balears.

amb heliport inclòs. Eren anys, 1978 i 1979, d'il·lusions i rebel·lia. No havia arribat el desençís i la corrupció política sonava a cosa del passat franquista. Milers de joves, i no tan joves, es manifestaren diverses vegades en favor de la protecció de l'illa. Hi va haver dues ocupacions pacífiques de l'illa per part de centenars de *guerrers verds*. Al final van aconseguir l'objectiu desitjat. Després d'uns anys de lluita, el 1982, s'anunciava que sa Dragonera no seria urbanitzada. Posteriorment el Consell Insular de Mallorca la va comprar. Era la primera gran victòria de l'ecologisme balear. No va ser una simple batalla. Va ser, i encara ho és, tot un símbol de la lluita per la protecció de la naturalesa. Aquella victòria demostrà a milers de mallorquins que les mobilitzacions sí que podien servir i que el ciment no era l'únic futur per a Mallorca. La campanya de sa Dragonera va tenir tots els ingredients necessaris per a fer quasi èpica aquella gesta: guàrdies civils a punta de metralleta identificant ecologistes, joves guanyant la vorera de l'illa nadant, manifestacions amb alguna càrrega de la policia, eslògans inoblidables —“Pamesa, cabrons, Dragonera pels dragons”—, tota l'oposició sumant-se a la reivindicació, gent de tota condició que des de Sant Telm portaven aliments als ocupants de l'illa...

JOAN CELIÀ

Miquel-Àngel March. Secretari del GOB.

Posteriorment vingueren moltes campanyes més: Es Trenc, Capocorb, Mondragó, Cabrera, s'Albufera des Grau, Trebelúger, sa Canova, Cala Petita, sa Talaiola, s'Estalella, Can Porquer, Caló de Farrutx, S'Àguila, Macarella, Ets Alocs, s'Estany des Peix, Punta Pedreta... Hi destaquen les mobilitzacions en favor de la protecció de la platja verge d'es Trenc (any 1983) i contra la reforma de la Llei d'Espais Naturals (LEN) de l'any 1992. Aquestes mobilitzacions culminaren en una manifestació que va reunir més de 10.000 persones sota el lema “Salvem es Trenc”. Es Trenc es va salvar. Però no tot són victòries en aquests 20 anys d'ecologisme. També hi ha records negres. El pitjor, el de la LEN. Aquesta llei, aprovada pel Parlament el 1991, va ser refor-

mada el 1992. Contra aquesta reforma es manifestaren a Palma, Eivissa i Maó, el 26 de novembre de 1992, més de 30.000 persones (les Balears tenen uns 700.000 habitants, és a dir, un 5% de la població total de les Illes va participar en les manifestacions contra la reforma). Va ser la manifestació que més gent ha aconseguit aplegar a les Balears. Va ser inútil. El Parlament, amb majoria absoluta del PP, la va reformar. Segons el GOB, la LEN ha estat desvirtuada, la seva protecció rebaixada i alguns espais han quedat exclosos.

Vint anys del GOB. L'evolució del moviment ecologista, i en particular de les campanyes del GOB, es pot veure en una exposició organitzada pel grup ecologista per commemorar el seu vintè aniversari. Es tracta d'una mostra dels cartells que han servit per cridar a la mobilització als ciutadans de Mallorca durant aquests anys. S'hi troben des dels més emblemàtics (sa Dragonera, es Trenc, la LEN...) fins els que anuncien els primers actes d'un grup de joves que l'any 1971 començaren a fer activitats en favor de la naturalesa, i que dos anys després crearien el GOB.

Després de dues dècades, el GOB s'ha convertit en una organització molt important dins la vida quotidiana de Balears. No es limita només a la tasca reivindicativa, sinó que organitza excursions, campaments de natura, exposicions, documentals, té a disposició pública la més completa biblioteca de Balears dedicada a ornitologia i conservació de la naturalesa, difon el respecte a la natura mitjançant campanyes pròpies directes i en col·laboració amb diversos mitjans de comunicació, organitza seminaris, xerrades, debats, tallers, etc. dedicats als escolars, edita diverses publicacions, organitza congressos, jornades i activitats culturals.

Però les campanyes reivindicatives són l'activitat que ha donat al GOB el seu segell més

D'esquerra a dreta, "Salvem es Trenc", "No més ports esportius" i "Pau per a Cabrera". L'evolució del moviment ecologista balear es pot veure en una exposició organitzada amb motiu de l'aniversari del GOB.

particular. Les disputes amb els sectors relacionats amb interessos urbanitzadors han estat constants. Igualment amb el Govern autònom i amb quasi totes les institucions governades per la dreta. La dreta ha contestat acusant el GOB de criticar només les institucions que governa el PP, i de no fer el mateix amb les que governa —o governava— el PSOE. També han intentat desacreditar l'organització ecologista suggerint vies de finançament irregulars. Però el prestigi del GOB ha crescut durant aquests 20 anys.

La incidència social i política del GOB es pot calibrar, si més no a títol indicatiu, amb els premis que atorga anualment des del 1979. Són el Premi Alzina i el Premi Ciment, destinats a destacar les persones, institucions i entitats que s'han distingit per la seva tasca de defensa del medi ambient (l'Alzina) o per la seva tasca destructora (el Ciment).

El lliurament del Premi Ciment ha provocat més d'un enfrontament. Han rebut aquesta distinció, entre molts d'altres, l'ex-conseller d'Obres Públiques i Urbanisme, Jeroni Sàiz, l'ex-conseller de Turisme, Jaume Cladera, el president Gabriel Canellas i el ministre Narcís Serra.

Si el GOB atorga premis, també n'ha rebut. S'ha reconegut la seva tasca divulgadora del respecte al medi ambient, la seva defensa cultural i lingüística —des de 1977 el GOB emprà exclusivament el català en les seves publicacions i sempre ha donat suport a la normalització— i, sobretot, s'ha premiat la seva tasca en defensa ambiental. Especialment significatiu és el premi internacional de Medi Ambient atorgat al GOB l'any 1990 per la DRV, l'Associació d'Agències de Viatge d'Alemanya.

Les Balears són avui un país amb un grau de consciència proteccionista elevat, i això, almenys en gran part, és degut a la tasca realitzada durant els darrers 20 anys pel Grup d'Ornitologia Balear i Defensa de la Naturalesa.

Miquel Payeras